

ΕΥΧΗ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ

**Απομαγνητοφωνημένη ομιλία μακαριστού αρχιμανδρίτου Αθανασίου Μυτιληναίου
με θέμα: «ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ»**

[εκφωνήθηκε κατά τους Γ΄ Χαιρετισμούς, στις 4-4-1986]

Μία τρίτη, αγαπητοί μου, αρετή, μετά από την σωφροσύνη και την ταπεινοφροσύνη, που γίνεται αίτημα εις εκείνη τη γνωστή μικρή ευχή του αγίου Εφραίμ του Σύρου, είναι η υπομονή. Σημειώνει η ευχή: *«Κύριε καὶ Δέσποτα τῆς ζωῆς μου, πνεῦμα ἀργίας, περιεργείας, φιλαρχίας καὶ ἀργολογίας μὴ μοι δῶς. Πνεῦμα δὲ σωφροσύνης, ταπεινοφροσύνης, ὑπομονῆς καὶ ἀγάπης, χάρισαί μοι τῷ σῶ δούλῳ».*

Ο λόγος, λοιπόν, περί της υπομονής. Τι είναι, όμως, η υπομονή; Λέγει ο όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός: *«Υπομονή ἐστὶ πασῶν ἀρετῶν συγκρότησις. Οὐδὲ γὰρ μία τῶν ἀρετῶν δίχα ταύτης ἴσταται. Διότι πᾶς ὁ στραφεὶς εἰς τὰ ὀπίσω οὐκ ἔνδεκτος ἐστὶν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν».* «Η υπομονή», λέγει, «είναι εκείνη, η οποία συγκρατεί όλες τις αρετές. Γιατί καμιά αρετή δεν μπορεί να σταθεί χωρίς την υπομονή. Γιατί όποιος στραφεί στα οπίσω, όπως λέγει ο Κύριος, δηλαδή χάνει την υπομονή του και σταματήσει το έργον, αυτός δεν είναι κατάλληλος δια την Βασιλείαν των Ουρανών». Πράγματι, αγαπητοί μου, η υπομονή συγκροτεί κάθε αρετή, διότι αυτή φέρει όλες τις αρετές εις πέρας και όλες αυτή τις τελειοποιεί. Εάν το ξεκίνημα του κάθε έργου, αλλά και της αρετής, είναι το ήμισυ, όπως λέγει η παροιμία *«τὸ ἥμισυ τοῦ παντός»*, τότε η υπομονή συνιστά το τέλος της κάθε αρετής. Γι' αυτό και ο Κύριος εἶπε: *«Ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται».* *«Αυτός που θα υπομείνει έως το τέλος, αυτός θα σωθεί».*

Η υπομονή έχει τη φυσική της και την υπερφυσική της διάσταση. Γι' αυτό και μπορεί να την έχει και ένας φυσικός άνθρωπος. Και όταν λέμε *«φυσικός άνθρωπος»* εννοούμε όχι πνευματικός άνθρωπος. Και είναι η περίπτωσης αποκτήσεως γνώσεως, μορφώσεως, επιστήμης, πλούτου κ.λπ. Όλα αυτά εάν κανείς από φυσικού του, χωρίς δηλαδή την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος, έχει υπομονή, μπορεί όλα αυτά να τα αποκτήσει.

Είναι εκείνο που πάλι λέγει ο όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός: *«Ἐν πάσῃ γὰρ ἐπιστήμῃ καὶ γνώσει ὑπομονῆς χρεία* (:Σε κάθε επιστήμη και σε κάθε γνώση και σε κάθε εργασία

υπάρχει ανάγκη υπομονής). Καὶ εἰκότως (:Φυσικά)- διότι οὐδὲ αὐτὰ τὰ αἰσθητὰ πράγματα δίχα ταύτης γίνονται (:Ακόμη και αυτά τα εγκόσμια, τα αισθητά πράγματα, δεν μπορούν να υπάρξουν χωρίς την υπομονή). Ἀλλὰ καὶ εἰ γένηται τι ἐξ αὐτῶν, ὑπομονῆς δεῖται, ἵνα παραμείνη αὐτοῦ τὸ γινόμενον (:Για να γίνει κάτι, αλλά και για να παραμείνει αυτό το κάτι, χρειάζεται υπομονή). Καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν (:Και για να πούμε με απλά λόγια)», συνεχίζει ο ἅγιος πατήρ, «πᾶν πρᾶγμα πρὸ τοῦ γενέσθαι δι' αὐτῆς γίνεται, καὶ γενόμενον δι' αὐτῆς παραμένει· καὶ ταύτης χωρὶς, οὐκ ἴσταται, ἀλλ' οὐδὲ τελειοῦται». Ὅτι «Κάθε πράγμα, πρὶν ἀπὸ αὐτοῦ ὑπάρχει ἡ υπομονή». Δηλαδή ξεκινάει κανείς με την υπομονή. «Αλλά και παραμένει αὐτό που κάνουμε, με την υπομονή. Και χωρίς αυτήν τίποτα, κανένα ἔργο, εἴτε υλικό εἴτε πνευματικό, δεν μπορεί να ολοκληρωθεῖ και να τελειωθεῖ».

Εἶναι, ὁμως, και ἡ υπερφυσική διάστασις τῆς υπομονῆς. Και αὐτὴ εἶναι καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Δια τῆς ὁποίας υπομονῆς, ως καρποῦ πάντα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πετυχαίνουμε οὐράνια πράγματα. Γι' αὐτὸ σημειώνει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολήν: «Δι' ὑπομονῆς τρέχωμε τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα». «Με τὴν υπομονή να τρέχομε αὐτὸν τὸν ἀγῶνα που πρόκειται, που εἶναι μπροστά μας». Δεν μπορεί κανείς να τρέχει σε μια ζωὴ ολόκληρη, αὐτὸν τὸν δρόμο τῆς ἀρετῆς, τῆς πίστεως, εἴαν δεν ἔχει τὴν υπομονή. Κι ὅπως ἀκριβῶς λέγει πάλι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὅτι «γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ὀνομάζεται ὁ Θεὸς και Θεὸς υπομονῆς». «Θεὸς υπομονῆς». Διότι εἶναι ὁ Θεός, ὁ Ὁποῖος ὄχι μόνο μακροθυμεῖ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ἀλλὰ και δίδει τὴν υπομονή εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται. Και λέγει ὁ Ἀπόστολος σὴν πρὸς Ῥωμαίους: «Ὁ δὲ Θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ παρακλήσεως δῶη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν».

Ἀλλὰ και στα ἔργα τῆς σωτηρίας προβάλλεται και ὁ Χριστὸς ως ὑπόδειγμα υπομονῆς, πρὸς μίμησιν, ὅπως λέγει ὁ ἀπόστολος Παῦλος πάλι εἰς τὴν δευτέραν πρὸς Θεσσαλονικεῖς ἐπιστολήν του: «Εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ», σημειώνει. Και σὴν πρὸς Ἑβραίους: «Ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σταυρόν, αἰσχύνῃς καταφρονήσας, ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε

ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι». «Δεν έχουμε παρά να βλέπομεν προς τον Ἰησοῦν Χριστόν, τον ἀρχηγόν της πίστεως, Αὐτός ο Ὅποιος υπέμεινε σταυρόν και κατεφρόνησε την αἰσχύνην του σταυροῦ. Αναλογιστεῖτε -λέγει- ὅτι υπέμεινε τους αμαρτωλοὺς στη διαρκή τους ἀντιλογία, για να μην ἀποκάμετε βαρούμενοι ἀπὸ τον κόπον του να ἀγωνίζεστε υπέρ του ονόματος του Χριστοῦ».

Αγαπητοί μου, ο παράδεισος, ο αρχαῖος, εκείνος, Παράδεισος των πρωτοπλάστων, δια της ανυπομονησίας ἐχάθη. Διότι οι πρωτόπλαστοι, ανυπόμονοι ὄντες, ἐδοκίμασαν τον καρπὸν, για να θεωθούν πριν ἀπὸ τον ορισμένον χρόνον, που ο Θεὸς εἶχε κατὰ νουν. Ἐπρεπε να ωριμάσουν και θα ἐδοκίμαζαν τον καρπὸν της γνώσεως. Αλλά δοκιμάζοντες τον καρπὸν της γνώσεως, μέσα στην υπακοή, θα ἐδοκίμαζαν και τον καρπὸν της ζωῆς, της αἰωνίου ζωῆς. ΑΛΛ' ἐφάνησαν ανυπόμονοι, δεν ἐδειξαν υπομονή, διότι βιάστηκαν να θεωθούν. Εκείνο που ο διάβολος υπέβαλε εἰς αὐτοὺς ἦτο ἀληθές, ὅτι θα εθεούντο. Αλλά δεν ἦτο αὐτό. Ἦτο η βιασύνη, ἦτο η ανυπομονησία προκειμένου να ἐπιτύχουν την θέωσιν. Γι'αὐτό ἀκριβῶς χάσαμε τον Παράδεισον. Τώρα, για να ἐπανακτήσουμε τον Παράδεισον, ἀπαιτεῖται χρόνος, ἀσκήσις, κακοπάθεια, υπομονή.

Ακόμη, εἶναι γνωστὸν ὅτι το ἀκρον ἄωτον των χαρισμάτων του Ἁγίου Πνεύματος εἶναι το μαρτύριον. Μας φέρει το Ἅγιο Πνεῦμα πολλὰ χαρίσματα, χρήσιμα στην Ἐκκλησία και εἰς ημάς. Αλλά το ἀκρον ἄωτον της προσφορᾶς του Ἁγίου Πνεύματος προς τους ἀνθρώπους εἶναι το μαρτύριον. Το να μαρτυρήσει κανεὶς υπέρ του Χριστοῦ. Αλλά πῶς θα ἐπιτύχει κανεὶς το μαρτύριον, εἴν δεν ἔχει υπομονή; Διότι ὅλες οι ἀρετές συγκεντρώνονται κατὰ την διάρκεια του μαρτυρίου. Η πίστις, η ἀγάπη, η ἐλπίδα, η ἀνεκτικότητα, ὅλες οι ἀρετές. Εκείνη, ὅμως, που συντηρεῖ, υποδαυλίζει και κρατᾶ τις ἀρετές αὐτές, ὥστε ο μάρτυς, ἀνά πάσα στιγμή, να συγχωρεῖ τους ἐχθροὺς του, τους ἀνθρώπους που τον υποβάλουν στο μαρτύριο, να συγχωρεῖ, να ἀγαπά, να δέεται υπέρ αὐτῶν κ.λπ. τι εἶναι; Εἶναι η υπομονή. Χωρὶς, λοιπόν, την υπομονή, εἶναι ἀνύπαρκτον το μαρτύριον. Γι'αὐτό και η υπομονή εἶναι η ἀρετὴ των ἁγίων, ὅπως λέγει και ο εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στην Ἀποκάλυψη 14,12· ὅτι «δια της υπομονῆς των οἱ ἅγιοι κερδίζουν τον οὐρανόν». Και ὅπως λέγει ο Κύριος: «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν

(:Θα υποστείτε μαρτύριον, θα υποστείτε πάνδεινα, όμως με την υπομονή σας θα κερδίσετε τις ψυχές σας)».

Ακόμη κάτι άλλο. Η αρετή της υπομονής είναι εκείνη η οποία σκοτώνει την απόγνωση. Ωραία λέγει ο όσιος Πέτρος: *«Ἀποκτείνειν ἢ ὑπομονή εἴωθε τὴν ἀποκτείνουσιν τὴν ψυχὴν ἀπόγνωση».* *«Ἡ υπομονή σκοτώνει τὴν ἀπόγνωση, που σκοτώνει τὴν ψυχή».* Τι είναι η απόγνωση; Η απελπισία. Όταν κανείς φτάσει στο σημείο να μην μπορεί πλέον να αντέξει μία κατάσταση. Πέφτει στην απόγνωση. Και είναι γνωστό ότι ο άνθρωπος όταν πέφτει στην απόγνωση, ακόμη φτάνει και εις αυτήν την αυτοχειρία... Δηλαδή εις αυτήν την αυτοκτονία. Και σημειώνει εδώ ο άγιος πατήρ και λέγει: *«Ταύτης ὁ Ἰούδας ἀστοχήσας τὸν διπλοῦν εἶδεν θάνατον ὡς ἀπειροπόλεμος».* *«Ἐπειδὴ ἀκριβῶς ἠστόχησε ὁ Ἰούδας εἰς τὸ θέμα τῆς υπομονῆς καὶ ἀποδεικνυόμενος ὡς ἀπειροπόλεμος, ἀπειρος πνευματικοῦ πολέμου, ἐφθασε, μετὰ ἀπὸ τὴν πτώση του, νὰ σταθεῖ προδότης τοῦ Διδασκάλου του, ἐφθασε νὰ αυτοκτονήσῃ».* Δεν εγνώριζε να πολεμά πνευματικά.

ΑΝΤΙΘΕΤΩΣ, *«ταύτης τυχὼν ὁ κορυφαῖος Πέτρος, ὡς ἐμπειροπόλεμος, καὶ πεσὼν, ἐνίκησε τὸν καταβαλόντα διάβολον».* Ο απόστολος Πέτρος και εκείνος ηρνήθη τον Κύριον. Αλλά ἦτο εμπειροπόλεμος, εγνώριζε πῶς να πολεμά τον διάβολον. Ο διάβολος τον ανέτρεψεν τον Πέτρον στην αυλή του Άννα και του Καϊάφα. Αλλά ο Πέτρος γνωρίζοντας να πολεμά, σηκώθηκε, βγήκε έξω, έκλαυσε πικρῶς. Μετενόησε. Υπέμεινε την ὅλην κατάσταση. Υπέμεινε αυτό το εσωτερικό μαρτύριον της ἀρνήσεως. Διότι, αγαπητοί, σκεφτείτε, για μια στιγμή, ὃ μή γένοιτο, κανείς, κατά λάθος ἢ και εκ προ μελέτης, να σκοτώσει, τον πατέρα του και την μάνα του, τον αδελφό του. Συντρίβεται· και τον πιάνει απελπισία. Και ζητά να αυτοκτονήσει... Δεν έχει υπομονή. Να υπομείνει μία κατάσταση. *«Το ἔκανα. Τι μπορῶ τώρα νὰ κάνω παρακάτω... Ὅχι βεβαίως εἰς ἐκεῖνο τὸ ἀπονεννημένο διάβημα, στο νὰ φτάσω νὰ αυτοχειριαστώ».* Γι' αυτόν τον λόγο χρειάζεται να είναι κανείς εμπειροπόλεμος: *«Με ανέτρεψε ὁ διάβολος. Θα τον ανατρέψω δια τῆς υπομονῆς».*

Ἔτσι ο Ἰώβ, ο πολυάθλος, δεν απογοητεύεται όταν ο διάβολος κυριολεκτικά τον λιανίζει, αλλά υπομένει, λέγοντας εκείνα τα θάνατα λόγια, τα οποία, αν κανείς μπορεί να

φιλοσοφήσει και να θεολογήσει, θα μπορεί να αντιμετωπίζει πάντοτε κάθε δυσκολίες της ζωής: *«Αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου (:Από την μάνα μου γυμνὸς γεννήθηκα), γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ (: και στη γη θα καταλήξω πάλι γυμνός. Δεν θα πάρω τίποτα μαζί μου) ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλατο (:Ο Κύριος ἔδωκε και τα παιδιά μου και τη γυναίκα μου και τα αγαθά μου, ο Κύριος τα πήρε). Ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο (:ὅπως φάνηκε καλόν εις τον Κύριον, ἔτσι και ἐγίνε). Εἶη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εις τοὺς αἰῶνας (:Ας εἶναι το ὄνομα του Κυρίου ευλογημένο αιωνίως)».*

Κι ὅπως σχολιάζουν οι Πατέρες και λέγουν ὅτι επειδὴ ἔδειξε υπομονή εις την πρώτην περίπτωσιν, ὅταν εἶχε τα αγαθά του και ἤρθε η δυστυχία, γι'αυτό και ἐκέρδισε και τα δεύτερα αγαθά, που εἶναι ἀνώτερα ἀπὸ τα πρώτα. Τα δεύτερα αγαθά, μετὰ την πληγὴν, μετὰ την λέπρα του και μετὰ την ἀπώλεια και αὐτῶν των παιδιῶν του, ο Θεός πάλι του ἔδωκε παιδιά, του ἔδωσε πλοῦτη περισσότερα ἀπὸ την πρώτη φορά. Ἀλλά και την τρίτην περίπτωσιν κατέκτησε: την αιωνία ζωή. Γενόμενος ο ἴδιος αἰώνιον πρότυπον υπομονῆς, εικόνα και τύπος του Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅπως αντιλαμβάνεται κανεῖς, αγαπητοί μου, η υπομονή εἶναι μία τεραστία δύναμις και ὄχι ἀδυναμία, ὅπως μερικοί νομίζουν και θεωροῦν την υπομονήν. Ἀλλά εἶναι μία τεραστία δύναμις. Ἀντιθέτως μάλιστα, η ἀνυπομονησία εἶναι μία ἀσθένεια. Δηλαδή μία ἀδυναμία. Ο ἀνυπόμονος στο βάθος εἶναι ἐγωιστής. Στο βάθος εἶναι μικρόψυχος. Γι'αυτό και η μικροψυχία, ὅπως λέγει ο ὁσῖος Πέτρος ο Δαμασκηνός, η μικροψυχία εἶναι ο ἀρραβῶν της γεένης, ἐνῶ η υπομονή εἶναι ο ἀρραβῶν της Βασιλείας του Θεοῦ.

Η υπομονή εἶναι χρήσιμη, ἀκόμη, για να μπορούμε να αντιμετωπίζομε την παιδαγωγία του Θεοῦ. Ναι. Ο Θεός μάς παιδαγωγεί εις τον παρόντα κόσμον. Ἀλίμονο σε εκείνον που νομίζει ἢ που δεν ξέρει ὅτι ο Θεός παιδαγωγεί τον ἄνθρωπον. Μας παιδαγωγεί σαν παιδιά Του. Λέγει στην προς Εβραίους ο Ἀπόστολος Παῦλος ὅτι *«ο Θεός, σαν παιδιά Του που σας αναγνωρίζει, σας παιδαγωγεί. Τι ἐκπλήττεστε και παραξενεύεστε ἐάν ζεῖτε την παιδαγωγία του Θεοῦ;».* Λέγει η Σοφία Σειράχ: *«Τέκνον, εἰ προσέρχη δουλεύειν Κυρίῳ Θεῷ, ἐτοίμασον τὴν ψυχὴν σου εις πειρασμόν(:Παιδί μου, αν*

αποφάσεις να υπηρετήσεις τον Κύριον, ετοίμασε τον εαυτό σου να μπει σε δοκιμασία). *Εἵθυνον τὴν καρδίαν σου καὶ καρτέρησον καὶ μὴ σπεύσης ἐν καιρῷ ἐπαγωγῆς* (: Φρόντισε να γίνεις καρτερικός, υπομονετικός και μη σπεύσεις να απομακρυνθείς από τον Κύριο, τον καιρό που θα έρθουν οι πειρασμοί). *Κολλήθητι αὐτῷ καὶ μὴ ἀποστής*, (: Προσκολλήσου εις τον Κύριον, μη φύγεις από κοντά Του), *ἵνα αὐξηθῆς ἐπ' ἐσχάτων σου* (: για να μπορέσεις να έχεις προκοπή στο τέλος της ζωής σου). *Πᾶν ὃ ἐὰν ἐπαχθῇ σοι* (: Ὅ,τι σου φορτώσει ο Θεός, να το δεχτείς). *Ἐμβλέψατε εἰς ἀρχαίας γενεὰς καὶ ἴδετε* (: Κοιτάξτε πίσω, στις παλιές γενιές, στους αγίους και στους δικαίους και στους προφήτας). *τίς ἐνεπίστευσε Κυρίῳ καὶ κατησχύνθη* (: Ποιος εμπιστεύτηκε τον εαυτό του εις τον Θεόν και ντροπιάστηκε;). *Ἦ τίς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη* (: Ποιος -λέγει- έμεινε εις τον φόβο του Κυρίου και εγκατελείφθη από τον Κύριον;). *Ἦ τίς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, καὶ ὑπερεἶδεν αὐτόν* (: Ποιος λέγει επεκαλέσθη τον Κύριον, ζώντας μέσα στην υπομονή και ο Κύριος δεν τον πρόσεξε;). *Διότι οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος. Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολωλεκόσι τὴν ὑπομονήν· καὶ τί ποιήσετε ὅταν ἐπισκέπτηται ὁ Κύριος* (: Αλίμονό σας όσοι χάσατε την υπομονή· και τι θα κάνετε όταν ο Κύριος σάς επισκεφθεί με την παιδαγωγία Του;»).

Γι' αυτό, αγαπητοί μου, ας ρίξουμε μια ματιά στους προγόνους μας. Πράγματι. Εις τους αγίους της Εκκλησίας μας. Εκτός από τον Ιώβ, ο Μωυσής ήτο πράος και υπομονετικός. Ο Ηλίας το ίδιο· ο Ησαΐας είχε πολλήν υπομονή· ο Ιερεμίας· οι μάρτυρες· οι άγιοι· όλοι είχαν υπομονή και έφτασαν έως το τέλος.

Αν επιθυμούμε να έχομε την υπομονή, τι πρέπει να κάνομε; Γράφει πάλι ο όσιος Πέτρος ο Δαμασκηνός- προσέξτε αυτό: *«Αὕτη γίνεται ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς πίστεως. Ἄρχεται δὲ ἐκ τῆς φρονήσεως»*. «Αυτή», λέγει, «μπορεί να σταθεί, η υπομονή, με τον φόβο του Θεού, με την πίστη και αρχίζει με την φρόνηση». Προσέξτε· όλοι θέλομε να έχομε την υπομονή. Και πολλές φορές λέμε: *«Πῶς μπορώ να έχω την υπομονή;»*. Βεβαίως δώρο του Θεού. Αλλά το δώρο του Θεού πρέπει για να δοθεί να έχομε χέρια να το πάρουμε. Ποια είναι αυτά τα «χέρια»; Αυτά που λέγει εδώ ο άγιος Πέτρος ο Δαμασκηνός. Τι; Πρώτον. Πρέπει να έχομε φρόνηση. Τι θα πει φρόνησις; Μυαλό,

σκέψη. Σωστή σκέψη. Να μπορούμε να εκτιμούμε τη δύσκολη κατάσταση στην οποία υπάρχουμε. Παράδειγμα, λέγει ο ίδιος πατήρ, την Σωσάννα, που αναφέρεται εις το βιβλίο του Δανιήλ. Όταν την κατηγορήσαν εκείνοι οι ελεεινοί πρεσβύτεροι, δικασταί όντες, δια να την πειράξουν ηθικώς, την πάναγνην, έγγαμον Σωσάνναν, και της είπαν: «*Ή θα παραδοθείς στις επιθυμίες μας ή θα πούμε ότι σε είδαμε με κάποιον άλλον. Δικασταί είμεθα, τι θα μας κάνεις;*». Εκείνη, αμέσως, εβυθομέτρηση το θέμα, εξετίμησε την υπόθεση, με φρόνηση. Και επροτίμησε τα κρείττονα, τα καλύτερα. Τι; Να παραδοθεί στα χέρια τους; Θα πέσει στη μοιχεία. Να μην παραδοθεί στα χέρια τους; Θα την εφόνευον με λιθοβολισμό ως μοιχαλίδα με άλλο πρόσωπο. Τι να κάνει; Πήγε, είπεν στον Θεόν: «*Κύριε, στενά από παντού είναι. Δύσκολα, στενάχωρα*». Αμέσως εκτιμά την κατάσταση. Έρχεται ο φόβος του Θεού. Και λέγει: «*Να παραβύ την εντολή του Θεού; Δεν πρέπει, επ' ουδενί λόγω*». Έρχεται η πίστις και λέγει: «*Εγώ θα αντισταθώ και την υπόθεσιν ας την αναλάβει ο Θεός*». Και ενίκησε, αγαπητοί μου, η Σωσάννα, διότι ο Θεός έστειλε τον νεαρόν Δανιήλ, να αποδείξει με θαυμαστόν τρόπον ότι ήτο αντικείμενον σκευωρίας, θύμα η Σωσάννα, αυτών των αδίκων, ανηθίκων πρεσβυτέρων.

Έτσι βλέπομε ότι πρέπει να έχομε φρόνηση, να εκτιμούμε τα πράγματα τι πρέπει να κάνομε για μια στιγμή, πρέπει να έχομε τον φόβο του Θεού, να μην κάνομε εκείνο που δεν πρέπει να κάνομε, και να έχομε την πίστη στον Θεό, ότι θα μας βγάλει από την δύσκολη θέση ο Θεός. Αυτά τα τρία συνιστούν και εργάζονται την υπομονή.

Η υπομονή, όταν αναπτύσσεται, διακρίνεται σε τρεις βαθμίδες. Η πρώτη, όταν απλώς έρχεται η δοκιμασία. Ο άνθρωπος δεν αισθάνεται ούτε ευχάριστα, ούτε δυσάρεστα. Ήρθε η δοκιμασία. Την υπομένει. Η δευτέρα βαθμίδα ωριμότητος είναι όταν κανείς επιθυμεί να δεχτεί την δοκιμασία, μπαίνοντας μέσα εις τον χώρον ή του καθήκοντος ή της αγάπης. Αποδύεται δηλαδή στη δουλειά, και λέει «*Ξέρω τι θα μου συμβεί, συνεπώς επιθυμώ να δεχθώ την δοκιμασία και να ασκήσω την αρετή της υπομονής*». Και τρίτον, όταν χαίρεται στην δοκιμασία σαν δώρο του Θεού και σαν ευκαιρία αυξήσεως της πνευματικής ζωής.

Αγαπητοί μου. Η εποχή μας είναι τέτοια, που μόνο με την υπομονή θα σωθούμε. Όχι απλώς με την υπομονή, αλλά με την πολλή υπομονή θα σωθούμε. Στην υπομονή δεν υπάρχουν όρια. Γιατί τα όριά της είναι ο θάνατος. Και τα ξεπερνά η υπομονή. Λέγουν πολλοί: «Έως πότε θα κάνω υπομονή;». Έως θανάτου. Δια τον πιστόν δεν τελειώνει η ζωή του στον θάνατο. Γι' αυτό και η υπομονή ξεπερνά, όπως σας είπα, τον θάνατο. Σε όλα μας τα έργα, πρόσκαιρα ή αιώνια, αρχή και τέλος είναι η υπομονή. Κυριολεκτικά καθημερινά βασανιζόμαστε γιατί δεν έχουμε υπομονή. Κι όπως λέγει πάλι ο άγιος Πέτρος ο Δαμασκηνός: «*Δίχα ὑπομονῆς, οὐκ ἔστιν εὐρεῖν ἀνάπαυσιν*». «*Χωρίς την υπομονή, δεν μπορούμε να βρούμε ανάπαυση*». Και επειδή ακριβώς δεν έχουμε υπομονή, όπως σας είπα, καθημερινά βασανιζόμαστε.

Αγαπητοί μου. Η υπομονή είναι το φάρμακον κατά των νευρώσεων και των ψυχώσεων. Νευρίασες αδερφέ μου; Τρέμεις ολόκληρος; Αισθάνεσαι ότι τα χέρια σου δεν πιάνουν το αντικείμενον; Αισθάνεσαι ότι δεν μπορείς να σταθείς στα πόδια σου από την οργή σου από μια κατάσταση αντίξοη; Θα πας γρήγορα στον ψυχίατρο ή στον νευρολόγο, αν δεν έχεις υπομονή. Η υπομονή είναι το φάρμακο όλων αυτών των καταστάσεων. Αλλά μια υπομονή εν Κυρίω. Μία αληθινή υπομονή εν Κυρίω. Μια υπομονή θεολογική. Μια υπομονή σαν καρπό και υπαγόρευση του Αγίου Πνεύματος. Ναι. Αυτή η υπομονή είναι η υπομονή των αγίων, εκείνη η οποία θα κατακτήσει την αιωνία Βασιλεία των Ουρανών.

ΠΡΟΣ ΔΟΞΑΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΤΡΙΑΔΙΚΟΥ ΘΕΟΥ

**και με απροσμέτρητη ευγνωμοσύνη στον πνευματικό μας καθοδηγητή
μακαριστό γέροντα Αθανάσιο Μυτιληναίο,**

απομαγνητοφώνηση και επιμέλεια της ομιλίας:

Ελένη Λιναρδάκη, φιλόλογος

ΠΗΓΗ:

https://www.arnion.gr/mp3/omilies/p_athanasios/xairetismoι/xairetismoι_025.mp3